

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1961 ч.
АВГУСТ
13
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 191 (4981).

Өртөз 2 көп.

БИСТИ ПАРТИЯ ЧАЛГЫННАНДЫРГАН

Чуруктарда: үстүндө — мадыр космонавт майор Г. С. Титовту СЭКП ТК-нын Президиум кежигүнеринин Н. С. Хрущев баштааш. Визуко аэропортта байраалдымы-биле уткуп ап турары; ааанда — Г. С. Титовтун Н. С. Хрущев-биле телефоннап чугаалажып турары.

ТУДУГЖУ БОЛУРУ ЧОРГААРАЛ-ДЫР

Кизи болуп чурттаары дээрге чер кырыда кайгамчыктыг чагай албан хүлээлге-дир деп уаг чоралгы Максим Горькийниң чугаалааны ышкаш, тудугжу дээрге чоргар дымналыр хүндүлүг ат-тыр. Бо атты мерген болдыгы, дим чүрөнтүг, шевр холдардыгы, эрес соруктуг кижилер эдилеп турар. Олар бистиң чуртувуста коммунизм тургузар дөш бүгү улустун демселениниң бири одурууда чоруп турарлар.

Эрте-бурунгунун хоочун-аа, амгы үениң анык-аа хоорай, сурларын, фабрикаларын болгаш заводтарын, электри станцияларын болгаш демир оруктарын кымнар-аа эрес, а тудугжулар кылган деп үвениң бодан кээрге, тудугжу деп аттын кайы хире хүндүлүг чагайгы улам тозаргай болдуну келир.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязынын Программаның төлөвилелинде — коммунизм тургузушкунунун программасында айтып турар уаг үлөлериниң — бугурулгенин чепсек-херекселдерин болгаш чөвүнү херекселенин элекшилин кылар бугурулгелерин, чурттуң эгээртинмес байлактарын шилгээлин алыр черлерин, чурталганын болгаш култура-амыдралдын черлерин, күчүлүг электростанцияларын, демсерин амышкынын эскерттири кымнар боттандырылар? Бистиң алдарыг тудугжуларымыз-ла болгай.

Мынчангаш тудугжулар коммунизм тургузушкунунун эң мурунку одурууда чоруп турарларын чугала отирады-дыр. Бистиң чуртувуста ады чартык миллион тудугжулар ол уаг туртувучу отрядтын хүрөөленинде бактап турар.

Бистиң чуртувуста ам бир хүнде ажыгала киирип турар тудугжуларын каттыштыр алыр болза, 35 муң чурттайдыгы, үлетипүр бугурулгелерин, култура-амыдралдын албан черлеринг хоорайга денсегир. Ол дээрге Кызыл ышкаш хоорай-дыр. Ону кымнар кылып турармыз? База-ла тудугжулар-ла болгай.

Бистиң областың Кызыл хоорайдан эгелөөш, көлчөкчү фермаларга челир бүгү-ле хоорайларын, сурларын шунтузуу тудугжулар боттандырган. Чус чылдарда ыштыг кара өглерге түрөп чораш арааттарга чагайдымы туткан бакчыларын, эен турган черлерде амгы үениң бугулу чоруп турарын база тудугжулар кылган деп үвениң бодаш, оларга чоргаарланмай барып болбас.

Кызыл хоорайда үш-дөрт каат бедик чагай бакчынар, Чөөн-Хемчик районун Чыра-Бажы суур, Тажунун «Совет Тыва» колхозуну сууру, Барын-Хемчиктин Ак-Довурак сууру — бистиң тудугжуларымыстын мадырлыг күш-ажылынын үр-түнелин ол-тур. Тудуг индустриязынын могаг-шылаг чок кижилериниң кылып турар үлөлерин кайы хире уаг чагайынын чижектери бо-дур.

Бистиң областың кайы-аа черлеринге базарга — тудуг-ла, тудуг-ла чоруп турар. Хову-Аксинда «Тыва ковалыт» болгаш Ак-Довуракта «Тыва даг-дугу» комбинаттарын Бүгү-өвилел укур-дузалыг уаг тудугуларынды, Кызылда болгаш областың өске-аа хоорайларында, суурларында тудугжулар боттарынын ажылы-биле ол черлерин арыш-шырайын чаартып, СЭКП-нин XXII съездинде ча-чаа челиншиктеринг ужуражыр дөш эрес-шудуруг ажылап турарлар. Чижээ, «Тыва даг-дугу» комбинаттын тудугжулары чыл плавның чеди айда 88,3 хуу күсеткен. Ол ышкаш Барын-Хемчиктин коммуна хандырылга болгаш тудуг котормазы чыл плавны 81,9 хуу, Бий-Хем районун котормазы — 68,2 хуу күсеткен.

Боттарынын чогаалдыкы, тургузуучу ажылынын чагай түнелдерин-биле кижилерин өртүп, амыдралды чаартып, өскелерге үдегер-чижек болуп турар тудугжуларын саны улам-на көвүдөп турар. «Тыва тудуг» трезинин тудугжулары А. Сенастьянов, О. Кобуль-ов, Ю. Воронов, О. Казан, А. Ельшова олар ышкаш ажыл овалгазын үргүзүп ажыр күседип турар мурунчаларын областын кайы-аа тудугуларыдан хойну тургузуу болур.

Тудугжу кижилер бистиң чуртувуста бүгү-үнгүниң хүндүткөли-биле болгаш ынакшылы-биле хүрөөлөгөн. Бракос ГЭС-тин тудугжуларынын митингизинде эң Н. С. Хрущев мынча дөш:

— Силер хүндүлүг болгаш харымсалдыг ажыдып күседип турар-дыр силер, ол дугайын чүткө силер өвөс, харын база моон сонгагары салгачкылар шыгарангай мадыр чорук кылдыр сактып чорутулар. Тудугжулар дээрге чаа чүткө амыдралче орукту салып турар кайгамчыктыг кижилер-дир.

Бо дээрге тудугжунуң күш-ажылыга Коммунисттик партиязың болгаш Совет чазактын уаг үлөшкенин-дир, Ону шыңзылар дөш бистиң тудугжуларымыс боттарынын күненишкенин улам дымзылар хүлээлгени.

Тудугжунуң хунун бөгүн демделешпешан, бистиң областа тудуг ажылында четтестерин көрбөй барып шымавас бис. Кызыл хоорайда болгаш Ганды районда чуртталга тудугулар кончук оожу темпизип, шынары багай болуп турарын СЭКП обкомунун бөрүз чороба чаа демделген. Кол тудуг организациязы «Тыва тудуг» трезинде болгаш кол тудуг «Тыва ковалыт» комбинаттын тудууда байдалдар дүвүренип. Ол ышкаш областа чаа школар туудун дүрөдөдир, анаа күрүдөн берип каан херенин чогуур өйүндө ажылаар талазы-биле уаг четтестер бисте бар. Тудугуларда күш-ажылың организациязыг чорутуу багайындан оң бугурулгелер ам-аа чавыс. Бо болгаш тудуг ажылында өске-аа четтестерни чорук күнүндө уукутарын чугула.

Бо хүндө бистиң совет кижилер боттарынын күненишкенин чеди чыл плавнын үшүк чылыны даалгаларын хуусаа бетинде күседип, СЭКП-нин XXII съездинде төлөнтүп ужуражыр дөш бедик көдүрүшкүңүз ажылап турар. Бүгү улустун ол уаг демселениге боттарынын салымшыкын киирери — бистиң тудугжуларымыстың алдарыг хүлээлгези болур.

Барлыкчылар 540 ганы кестирген

«Барлык» совхозтун механизаторлары августун 6—9 хүндеринде журнал ышкаш тарааны тавылаачы кестирерин чорутканар. Механизаторлар 4 хонук иштинде 540 га чери кестиргенер. Комбайнер Чалбарган хүнде 17

СОРУК КИРИШКИНДЕ

Тес-Хем районун «Чодураа» колхозунун баштаар чери механизаторлар хойжу бригадаларын бо ажыл-агый чылында ийини тургускан. Бригадаларың бирөөзиниң кышкы туралан Дус-Хөлге колхозтук эртен чылын каскан кудуунун чанында кылган.

Болхозта тудуг бригадындан 12 кижилер составтыг эвено баштайгы 15 хонукта 3 аал ишти чурттаар бакчынын, чалгыс аай хевириниң 3 өрөөдиг дөмгө хой калжазынын туудун дооскан, ажыгалага дужаган. Тудугжулар ол туралга ам хлеб быжырар черин, чунар бакчынын болгаш кызыл булуңу немей кылдылар.

СЭКП-нин XXII съездинин ажыттарынын бетинде — октябр 1-де үстүндө тудугуларын ажыгала-

га кестирер турган. 33 ганы, а Даржат, Дерехов олар 31-31 ганы кестирип, мурунчалар болганнар. Эр-Хавактын хову тураланда тараакчылар чурттар таарычалыг байдалды, столваланы, кызыл булуңу тургускан.

Болхозтун хоочун чөлчөкчү Д. Хураганын тудуг бригадалында доктаамал быжыгалаан. Ол чыл эгелинден бөрү 550 кубометр ажыгалагы тудуг шөлдөргө алпарып дүжүргөн.

— Келир үениң өндүр уаг согуруларын айтып партиязың чаа Программаның төлөвилелин танышкыш, машинамың техниктиг ажаалгазын эки хандырып тургаш, чыл төнтүзүңгө челир ам-аа 400 кубометр тудуг материалын өвөртүрүп хуураган мен — деп, эң Хураган чугаалап олтурар.

Д. ДИРЧИН.

Октаргайнын чагырып алыкчыларына

Профессионал эвилелдеринг Бүгү-өвилел Төп Чөвүлели октаргайне кижиниң космиктиг ужудушкунун хандырган эртемденерге, конструкторларга, инженерлерге, техниктерге болгаш ажылчыларга, Совет Эвилелиниң Мадыры Герман Степанович Титовна байырлыг чагааны чорудуп, профэвилелдериниң хай миллион кежигүнериниң өмүңзизинден байыр чедирген.

Байырлыг чагаанда чугаалап турары болза, майор Титовтун эрес-мадырлыг чоруп совет улустун гениниң чедишкенин, Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязынын, оң эш Нинита Сергеевич Хрущевка баштапкан Төп Комитетинин аажок улуг организациязы амылынын түнели болур.

Делегейде кижиниң октаргайне ийги ужудушкунун чедишкенин боттандырыныга киришкен эртемденерин, конструкторларын, техниктерин, ажылчыларын, бүгү коллективтерин болгаш организациязынын күш-ажылынын улуг тимелгезинге совет профэвилелдер, бистиң чуртувустун бүгү ажылчы чоннары чоргаарланып турар.

Бистиң Төрөз чуртувустун төвүлүг чаа тимелгезинге сорун кирген совет профэвилелдери эчис улуг сорулганы боттандырыныга — коммунизмиң тимелгезинге боттарынын күненишкенин өвөдөдир деп, байырлыг чагааның түнелинде чугаалап турар.

Совет-румын найырал быжыгып турар Совет-румын найыралдың митингизи

Кремльдин Улуг ордузу. Августун 11-де анаа, ССРЭ-ниң Дөди Советиниң хуралдар залында, совет-румын найыралдың митингизинде найыралдың фабрикаларын, заводтарын, албан черлеринин ажылчыларын, инженерлерин, албан-халкычыларын, Москва чогууда шөлдөргөң ажыл-ишчилерин, тудугжулар, эртемниң болгаш култураның ажылдакчыларын, чогаалчылар, ССРЭ-ниң Чечектиг Куштериниң төлөөкчилерин, совет-румын найырал интигезинг кежигүнери чыгып келгенер.

Румынияның партия-чазак төлөөлөрүн баштыгы, Румынияның ажылчы партиязының ТК-зынын бири секретары, РУР-нун Курүне чөвүлелиниң даргазы Георгий Деж, РАП ТК-нын Политбюро кежигүну, Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы, Румын Улус Республикасынын Курүне чөвүлелиниң даргазынын орадакчызы Ион Георгий Маурер, ССРЭ ТК-нын Бири секретары, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущев, эштер Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, Н. А. Мухоматов, Д. С. Полянский, М. А. Суслев, Г. И. Воронов, РУР-нун партия-чазак төлөөлери президиумга көтүп

келирге чыгыпканар динмиттиг, үр адыш чаксаакшынар-биле оларын уткааннар.

СЭКП-ниң Москва хоорай комитетинин бири секретары П. Н. Демичев митингизин амыткан. Оң соонда совет-румын найырал интигезин баштаар черинин даргазы, РСФСР-ниң чырыдышкыны министр Е. А. Афанасенко, «Кадыр болгаш Москва» деп заводтун коммунисттик күш-ажылын шалгычын Н. М. Мятлюш, В. И. Ленин аттыг Сохлотун ажылдакчызы З. Д. Хречкова, «Трехгорная мануфактура» комбинаттын артыкчызы Е. Н. Евдокимова олар чүве чугаалааннар. Румын Улус Республикасынын партия-чазак төлөөлөргө чүрөктин ханымындан байыр чедирип, социализм тургузушкунунга акы-дунма румын улустун шыгарангай чедишкенин дугайында чоргаарал-биле олар чугаалап турганнар.

Сөс ап чүве чугаалаан СЭКП Төп Комитетинин Бири секретары ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Н. С. Хрущевтун митингизин кижичилери динмиттиг, үр адыш чаксаакшынар-биле уткааннар. Совет болгаш румын улустарың найыралынын дугайын, улусчу Румыниянын ажылчы чоннарынын чө-

дип алган шыгарангай чедишкенин дугайын ол чугаалаан. Чугааның уаг кезин даштыкы политиканың айтырылгына хамарышкан. Дайынын кыжанымынын чокка, дайы чепсектери чокка, тайбың байдалда капиталисттик чурттар-биле чаржыруу Совет Эвилели бөдөн деп, аш Н. С. Хрущев база катан меделген. Чугаалакчыларын столунга олуртупкан, эртен дайынган салга болуп артып калган хоорунга чаа өнүк-чөгөөлөринг үренишери өвүтүп ууш келбегин дөш чүң кылза чөгүүрүл дээрин, сундугушкунунын кежөөлөдү бербей, оожум, ажыл-херекти бугу-биле чугаалажып көрүп бистер саналдып турар бас. Чазактын шың биле база деткин турары дөш совет чурттуң бүгү ажылчыларынга, техниктеринге, инженерлеринге, эртемденеринге, албан-халкычыларга Коммунисттик партиязың Төп Комитетинден болгаш Министрлер Чөвүлелинден өөрүп четтиргени Н. С. Хрущев илереткен.

Румын Улус Республикасынын партия-чазак төлөөлөрүн баштыгы, Румынияның Ажылчы партиязының ТК-зынын бири секретары, РУР-нун Курүне Чөвүлелиниң даргазы Георгий Деже дарга алдыш сөс бөргө динмиттиг, үр адыш чаксаакшынар-биле залга база катан чыгыпкан берген.

Совет кижилерге румын улустун акы-дунма изип байырын даштыкы кан эш Георгий Деже төлөөлөрүн Совет Эвилелинге турганы румын-совет найыралдын бугулу байырлыг болган деп чугаалаар. Румын ажылчы чоннар совет улустун коммунисттик тургузушкунга дүржүлганын калба-биле ажылап турар деп ол демделген. СЭКП Программаның төлөвилели болза Румынияның ажылчы партиязына база-ла үнелиг чедишкени болур. Социалисттик тургузушкунун болгаш бүгү делегейге тайбың дөш демселениң айтырылгына румын болгаш совет улустарын тургаштарынын бүрү чангыс эптиги Георгий Деже демделген.

Митинг доозулган. Ол митинг Совет Эвилели биле Румын Улус Республикасынын улустарынын аразында акы-дунма чангыс эптиг болгаш кады ажылдакчыларын тодаргай көргүзүп болган.

Митингизин кижичилери эш Георгий Деже баштапкан РУР-нун партия-чазак төлөөлөргө болгаш оларын нүгүндө күчүлүг социалисттик лагеринг чуртталгың бүгү-ле улустары-биле холхолуудан четтигин алган чаа амыдралды тургузарынын оруу-биле бугурулгени бар чоруп алдарыг румын улуска изип байыры чедиргенер.

Митингизин кижичилери эш Георгий Деже баштапкан РУР-нун партия-чазак төлөөлөргө болгаш оларын нүгүндө күчүлүг социалисттик лагеринг чуртталгың бүгү-ле улустары-биле холхолуудан четтигин алган чаа амыдралды тургузарынын оруу-биле бугурулгени бар чоруп алдарыг румын улуска изип байыры чедиргенер.

Митингизин кижичилери эш Георгий Деже баштапкан РУР-нун партия-чазак төлөөлөргө болгаш оларын нүгүндө күчүлүг социалисттик лагеринг чуртталгың бүгү-ле улустары-биле холхолуудан четтигин алган чаа амыдралды тургузарынын оруу-биле бугурулгени бар чоруп алдарыг румын улуска изип байыры чедиргенер.

Партия дугайында сөс

Доңгайтыр соп чүткүп орган
Дору-дайның дымны салып,
Ушуктува шөйлү берген
Узун оруум чыра тырттып,
Ынаам кыстың манаан болча
Брак черге чүлдү-чүрээм
Чайлагарың аймарчаан
Чараш чөчө, салгыны-даа
Чыңкуң улуг айбызын
Шораннармын, ховуларым
Партияны сөөлөгөй дег
Масалдым,
Хемчир бажы фермаларым,
Көдээр даада
Ховуларда турлагларым,
Колхоз сууру
Смелдистанган орайда-даа
Узун оруум уңун дүрээр
Улуг-биче
Ишчилерниң чымжындам,
Идегелдиг,
Барган черим шунтузундан
Партияны
Шинчи демдегем тамм чордум,
Чаштың чараш хүлүмзүрүг.

Чалымларның чалар от дег
ычакшылы
Арат чоннуң чоргаары,
Аяк хун дег,
амыранчыг чуртталгазы,
Котдан-котдан сүрүг малм,
Ховуларда
кулдузун дег тараалары,
Тудугларын, хоорайларын,
Тура дүшлөс,
энежи чок базымнары—
Алар-ады,
Ада-чурттуң чайманган
Магадым чакдыс сөскө—
Партияга доңмашканын көрүп
Кожуңжак эжиш ашкан
Дидим, мерген
бистиң чоннуң
куштуг соруу,
Космостува дүндүк дешкен
Титов болгаш Газариниң
мадыр чоруп,
Бөгүн кылган,
даарта келир
Мөңгө кагай,
чырыкмыг чуртталга-даа
Байы быжыг чакдыс сөскө—
Партияга
турушканын көрүп алгаш,—
Доңгайтыр соп, чүткүп орган
Дору-дайның дымны салып,
челип ор мен,
Ушуктува шөйлү берген,
Узун оруум чыра тырттып,
далаш көр мен,
С. ПЮРБЮ.

КОСМОНАВТ ТИТОВ—КОММУНИСТИК КҮШ-АЖЫЛ БУДУРУЛГЕЗИНИҢ ХҮНДУЛУГ МЕТАЛЛУРГУ

УСТЬ-КАМЕНЕГОРСК. (СЭТА). Усть-Каменогорскиниң коргулун-диниң бүдүрер, Ленин аттыг комбинаттын металлургу Герман Степанович Титовка телеграмма чонна дээрин Герман Степановичте олар динишканнар.

Төрөөн партиявыстың XXII съездизинге

Бүгү тала-биле чедишкенин уткуур

Бистиң чуртубуска коммунисттер тургузарынын орундарынын айткан Совет Эвилелиниң Коммунист партиявынын Программанын, Уставынын төлөвилелерин Чөөн-Хемчиктин коммунисттери болгаш бүгү ажалчы чоннары аажок улук политикадык көдүрүшкүн-биле чүлдүтүп хуулен алышкан, ол төгүлдү документтерини калба-биле өрөнчү, оң-биле кыдыр СЭКП-нин XXII съездизинге алдыр кылдыр алган социалисттик хууладегери күүседир дээш улам-на күженишкенин ажаадып турарлар.

Районун партия организациязы чеди чылдын үшкү чылынын орундарын чүгө долдур эвес, харын ажал күүседиринче ажалчы чоннары организастар талазы-биле амандык чүлдүрени кылдып турар. Район бо чылны күрүнөге 2042 тонна сүт, 2625 тонна эт, 252 тонна дүк, 9 муң ажал тонна тара садар хууладегери. Август 1-де байдал-биле алырга, эт садарынын планы 45,6, сүтүң—50,5, дүктүң 82,4 хууларга күүсеттинген.

Көдө ажал-агый продуктуларын бүдүр болгаш күрүнөге садар талазы-биле хууладегери «Большевик» колхозтун ажал-ишчилери багыт эвес күүседип турар. Олар күрүнө эт, сүт болгаш дүк садар талазы-биле алган хууладегери чедишкенин күүседип келген. Большевиктер күрүнөге көдө ажал-агый продуктулары садарынын талазы-биле чылда алган хууладегери партиянын съездизинин ажалчы чоннары күрүнөге чедир долдур күүседир дээш улам-на күженишкенин ажаадып турарлар. Ол ышкан «Сүт-Хал» совхоз эт, сүт талазы-биле, а Чадаана дуржулга станциясы сүт талазы-биле хууладегери өске ажал-агыйлардан эки күүседип турар. Ол ажал-агыйларын удуруткучлары чогуур хемчегерини

дүргөн алыр болза, хууладегери хуусаа бетинде, ажал-дээ күүседип болурлар.

Район дүк бүдүренин хемчегерин өркен чылга дензөргө бо чылны 32 хуу улгаттырган. Нияти районга бир хойдан-на 1,5 кг, оң иштинде Чадаана дуржулга станциясы 2 кг, «Октябрь 30 чылы», «Большевик» колхозтор каймы-дээ 1,8 кг дүктү кыргып алгылаан.

Көдө ажал-агыйн ажал-ишчилерини аразында мурнакчыларын хууладеги дүн бүр көздөп турар. Колхозторда 9 көзөк чедир тургустуулаан механизастаттынган хой-жык бригадаларын ажалын Социалисттик Күш-ажылдын Маадары эш О. Лопсанчал, сурагал хойжы эш С. Кабалдай ышкан өске-дээ мурнакчылар удурутп турарлар.

«Октябрь 30 чылы» колхозтун хойжулары чаш хурагаларын камгалап өстүрер талазы-биле улук ажалдарын кылдып турар. Ол-дээ колхозта эш Сандык ирт бүрүндөн баштай кыргылдаа 5,9 кг дүктү кыргып алган. «Чыраа-Бажы» совхозта хойжы эш Д. Селен 100 хойга омааштыр 120 хурагалын алышкан, хой бүрүндөн-не 3 кг дүктү алган. Малдын чаш төлүн камгалап алыр болгаш дүк кыргылдаан көздөдир талазы-биле бо совхозтун хойжу эш С. Сулдуйун көргүзгүчлери база бедик болган. Инектен-не чартык чылда 700—900 кг сүт сагган Ю. Монгуш, Севалбаа, Болушаа, Чыртаан ышкан районун мурнакчы саамчыларынын саны улам-на көздөп турар.

Күрөө мурнуна алган хууладегери бүгү-дө ажал-агыйларга күүседип болур аргаар болгаш курдамырлар бисте бар. Ындыг турда-

ла бистиң чамдык ажал-агыйлары-ныста удуруткучтарын четпес тургустуулаан оларын ажалында улук четпестер ам-дээ үргүлчүлөп турар. Сүт саадызын өркен чылдык бо үезинге дензөргө «Октябрь 30 чылы» колхозта 31 тоннага, «Чыраа-Бажы» совхозта 20 тоннага, «Чыраа-Бажы» совхозта 20 тоннага кудулаан болган. Райондун колхозтарында болгаш совхозтарында даван өстүрер ажалчы кыжыптай кошкак салдыган. Оң уламындан район өркен чылдык бо үезинге күрүнөге 83 тонна даван ээдин кирип берген болза, бо чылдын чүгө 40 тоннаны саткан.

Районда мал чемнери белеткээр ажалчы үеде тулаптеп чоруу турар. Бо чутула кампанияда 61 тракторлар, трактор-биле ситен кестирер 51, аят-биле ситен кестирер 39 машиналар ажаадып турар. 720 ажал кижжи ситени хол-биле кезип турарлар. Ынчалза-дээ ситен кезилдезиниң темпили бисте ам-дээ дүк оожум болуп турарын минир ужураут бис. Август 5-ке чедир районда ситен кезилдезиниң темпили чүгө 12,2 хуу күүсеттинген. Бо ажалчы ылангыч «Сүт-Хал» совхозта оңа дождудын, планын чүгө 8 хуу күүсеткен.

Райондун хову шөлдериңде тараалар дүк чаагай үнгүлөн. Бо байлак дүктү чотуур үезинде чидирг чокка ажаал алырында белеткел ажалдары бисте ам-дээ оожум темпилиг чоруу турар. Колхозторда болгаш совхозторда 88 комбайннар-нын чүгө 47-зи, 34 жаткаларың 7-зи, 116 автомашиналарың 67-зи, тараа арыгдар 42 машиналарың 12-зи селтеттинген. Селтелге ажалы «Чыраа-Бажы» совхозтун, Чадаанын дуржулга станциязын, «Октябрь 30 чылы», Ленин аттыг колхозтарынын удуруткучлары оңа четпес организастар.

Тарааның 90 хууун аныглап ажаар дугайын ажал-агый удуруткучлары шушту билер. Ынчалза-дээ Ленин аттыг, «Искра» колхозтарын удуруткучлары бо ажалга четпес белеткенип турарлар. Бүгү-дө тарааларың бажы уштунган, оларын дүк хой ам быкып өгөлдөп турар чүве болганда тарааны кезип, чотуур үезинде ажаар ажалды бички-дээ сонгаарадып бол-бас.

Ситен кезилдезинде болгаш техникалык септелдезинде болгаш хожулаашкынынын шиттирилги чылдарын чутула. Районун партия, совет, ажал-агый болгаш хой-ниги организациязынын удуруткучлары болза, ниятинин маалыга бажык чөм-суурну тургузарын баштадырарыңче, чаагай дүктү чотуур үезинде ажаал алырыңче бүгү ажалчы чоннары сирый организастар ужурутлар.

Ынчанган партиянын XXII съездизинге алдыр кылдыр алган социалисттик хууладегери чүгө долдур эвес, харын ажал күүседирин чеди алгыры — Чөөн-Хемчикчилериниң амгы үеде эң чутула орундагы болур.

К. ДИЛГИЖЕК,
СЭКП райкомунун секретари.

Сиген шөлдериңден

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозтун ситенчилери мал чөм белеткөөриниң темпилин күш-тедирип турарлар.

Ылангыч эки түннеди Чыраакынын ситенчилери чедип ап турар. Олар 1844 га чери кестирип, оң 1500 га хирезинден 11700 центер ситени сарааттааннар. Малга бажык чөм-суурну тургузар дээш бригадалар аразында чарышка бирги чери алганы дээш Чыраакыда эш Давааның бригаданың совхозтун дирекциязынын, партия болгаш профилей организациязынын кызыл тутун тывышкан.

Аят машиназы-биле ситен кестирчилери Өзгө-оол, Кунгуркал, Сары-оол олар хуңде 4 га чер кестирер тургаш, 6—7 ганы кестирип турарлар, а сараат салыкчылары Баадыр-оол, Доржу, Бегзи олар бүдүн чартык норманы күүседип турарлар.

В. ИВАНОВ.

Барың-Хемчик районун «Большевик» көдө ажал-агый артелинин ажал-ишчилери мал чөмнин белеткелени август 20-ке чедир доодар дээш күженишкенин ажаадып турар.

Эштер Эргине болгаш Канчыр-оолдун бригадаларында хол кадыры-биле ситен кестирчилери Демит-оол, Кара-оол, Семис, Кийм, Бидээ олар хуңде 0,28—0,30 га черин ситенин кестирип, мурнакчылар болуп турар.

Колхозта партия организациязы ол бригадаларда түс-түс агитаторларын бажыгалаан. Олар 3—3 агит-хууду болгаш 1 катал «Броко-дилди» үндүргенер. Ол ийи бригада 185 га черин ситенин кезип, 283 тонна ситесту салганнар.

Ол-дээ колхозтун малчынары мал чөмнин белеткелениге идешпей-лиг киржип турар. Чижээ, малчынар Бады, Конай олар Оорта деп черде 3-3 га черин ситенин кезип алган, оларын каймы-дээ 10-дан 20 тонна чедир ситенин белеткээр дээш ажаадып турар. Хойжулар Орбуй-оол, Байыр олар 44 хөпсөн ситенин кезип, сарааттааннар.

Совет Эвилелиниң Коммунист партиязынын Программанын төлөвилелин бригадаларда улук өөрүшкү-биле таныкып, ону деткин турар.

А. ЕВРОП.

Мурнакчы эвено

Улук-Хем районун «Улук-Хал» совхозунун Бөк-Чыраа фермазынын № 2 салбырында мал чөм белеткөөри хайнышкынын чоруу турар. Бригаданың кезигүнери партиянын XXII съездизинге төлөтпиг ужуражыр дээш үш эвено болуп, алган, аразында социалисттик чарыштыг ажаадып турар.

Шагаан-Арыгын № 2 шөлданын эски классоон Кыргыс Даш-оолта удуруткан эвено хуңде 16—17 тонна ситенин белеткел, бирги черде чоруу турар. Ол эвенога совхоз дирекциязынын болгаш партия организациязынын кызыл тутун тывышкан.

И. БУДУП.

Коммунисттик чуртталганың бажыңы деп ат дээш

Бажының кызыл булуну чоокку хуңнерде магазин хевир-лиг болу берген. «Ленинград-хеп» трестин № 1 даарнылга чериниң ажалчылары ажаа чедип келгеш, хөзөөн хөптерни делгез болгаш садыгалаан. Магазинерден аш-чөм аймаан бажының чуртталганыңа эки-келдирип бээр дугайында активчилер бээ-ла сагыш салганнар. Сүт, халба, аймаан, өске-дээ жы-зы-буру аш-чөмни хуңнүң-не бажыңарга чедирип экиеп турар.

Бажың комитетинин кеңигүнери чуртталганың бажыңарына удаа-дараа барып, алган хууладегери чуртталганын канчаар күүседип турарын хы-нирп турарлар.

Активчилер мынча динир: — бистиң орундагы—бистиң чурт-тап турар бажыңарыңыс чаагай-жыдылга талазы-биле үлөгөр-чөм болурун, а ажаа улус-тарның келири өөрүшкү болурун, ижаа-биле эрттирген шаптар дүштанылганың эң эки шаптары болурун чеди алыр болур.

ЧУРУНТАРДА: үстүңде — бажының девисизиниң ниити хөвири; адаанда (солгай талаан оң таламе)—бажың комитетинин кеңигүнери Е. Шендерей, В. Румянцев, Н. Захарова олар анык өг-бүлө ээи И. Драгун-нун чурттал оор бажыңында. СЭТА-ның фотохроникасы.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

ЧӨПТҮГ НЕГЕЛДЕНИ ХАНДЫРАР

Бай-Тайга районун «Талды» совхозунун Бай-Тал салбырында профилей месткомунун даргазы эш Винокуров совхоз бүдүрүлгезинин түс-түс участоктарында ажаадып турар профилей кезигүнеринин негелдени хандыраарыңче кичөөн-гейни кошкак салып келген.

Совхозтун мал чөмнери белеткээр ажалды ам хайнышкынын чоруу турар. Бо чутула кампанияда кир-жип турар ажалчыларын аш-чөм хандыраарыңче четпес организастаттынган. Мутур-Тал деп черге ситен кезип турган бригаданын кезигүнеринин хууладеги чамдык хуңнерде үргүлчү турда-ла, ол айт-тырылган профилей месткому со-нууруга көрбөн.

Тубуй бригаданында үчтик Мейтун-оол, напад бижичин Ажы-оол оларын ажалга харысалга чөк чотуун илереткен ажалчыларын хомудаларын ол местком ба-за-ла хынал көрбөн. Ында 16 кижиниң июльдуң баштайгы чартымында ажал төлөвирин кижжи салында-ла чаа аш-биле 5—8 рубль кыл-дыр бижип кирген турган. Ол дугайында кирген дождуды эсугаар дирекция чери прораб эш Поповту дамчытыр ону хандырага үстүңде хууладе ажалчыларын тышка ажалын тариф эсугаар санавайн улуу-биле кызыгарып илээр.

Профилей месткому күш-ажалын сагыла-чуртун сагып, ботландыр талазы-биле ажалчы, албан-жаакчыларын ортузунга та-йылдыр ажалын барык чотуртайп келген. Оң түннелинде ажалга э-харысалга чөк чотуун көргүзөр кижилер салбырын удурутп ажал-дакчыларын аразында-дээ бар. Чижээ, булгаар эш С. Тубуй ара-гаалар чорукка үргүлчү хандыкшып келген, ажалчыларын негелдеги-ри ол төөл көрбөн турар.

Бо профилей месткомунун ажалын совхозта ажалчылар комитети (даргазы эш Кудан) четпес удурутп турар, месткомун ажалын сегелдегиче уталанган оң боттуг сүме, дуалакчыны амга чедир то-дартып-биле көздөөрүн ажалчылар чутулашкып турарлар.

Бо профилей организациязынын ажалында үстүңде ышкан четпес-терин шиттирилги чылдарын чуту-ла. Чаа тургустунган совхозтун салбырларында профилей органи-зациязы болза боттарың ху-роолениге ажалчыларын улам-на калба-биле хандыкшытпашкан, оларын ортузунга културга-маса-лы болгаш кижиледе ажалын хуң бүрү күштөдирер хууладегери.

Х. КАРА-ООЛ.

Ажылы багай

Таңы районун «Межегей» совхозунун Кара-Буудула өмнөге сал-быры бодуун ажалын багай чору-дун, өөлү хуңнерде ажаадынас-таан.

Оң өргөлөткүч эш Л. Гончарен-ко шөлөлдөп турар кижжи мен дээш өмнөге салбырын калгаш чоруу барган. Ол эми анаа ажаадыла-ла 7 ай ашкан. Бо үениң дугурунда ол бодуун ажалында харысалга чөк, чуртталганын аразында арип-шөвөрин болгаш медицина теманын дугайында лекция, бе-седа кылган. Эччиң багай ажал-дып турарын түннелинде чурт-талчылар район эмтигичи чоруу-турар.

В. ШОЙЛАА.

ПАРТИЯ—ЧОННУН МУРНАКЧЫ ОТРЯДЫ

Коммунизм тургузушкунунун калбарышкы-нынга партиянын бодунун, оң политиктиг, идеол-логтуг болгаш организастыг ажалының хөгжүл-дезинге ча, улам бедик чада дүгжүр апар. Мас-саны, коммунизмниң материал-техниктиг бааза-зын тургузарын, нийтиледин угаан-бодал хөг-жүлдезин партиянын удурутунун дендели комму-низм тургузушкунунун үезинин негелделеринге таарышкан түрүн дээш, бодунун ажал-чорудул-ганын хевирлерин болгаш методтарын партия үзүктөл чокка сайзыраңгайдылар.

Коммунисттик нийтиледди тургузуп турар улус-тун мурнакчы отряды болуп партия бодунун иш-тики партияны амыдыралын организастаарыңга база мурнуңа чоруу, коммунисттик нийтилед бот-өргөлдөниги улам-на болбазыраңгай хевирлерин ажаадып кыларының үлөгөр-чижөөн көргүзөр ужурулуг.

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиязын-ың Программанын төлөвилелиңден.

КӨДЭЭ МЕХАНИЗАТОР ИРГИТ ХАЙЫҢ

Иргит Хайың өрөнгөн чаңы-биле дыкка эрте туруп келген. Күскү дан-ның адары ам-дээ ырак, чүгө дээр хаазы чырып келген. Көдөңда инек-тери ам-дээ келгенин чытшышкан. Инек баштаар улук, ала хайык чачаан саар турган келген, одарлап үер-ей келбөн бе дээш, көдөр шат-че көрүп алган турган. Хайың өргө-дө адын өкшөп, эзереп кааш, өңгө катан кирип келген. Папта тил баан шайы киди-не хайык өгөлдөп турган. Шайлай шаан ал-ла, кадайы болгаш урутарам ам-дээ улудун дөш, оларын оттурба-биле азыр үңгөш, эжикти оожум хаап кааш, багаалаша чоржаң доруң чедип му-нушкан, инектерин эргенин сери-ле, дүңкөш дүңкөш шык-биле ода-рылар дээш сүрүп чорупкан. Ол барык-ла үш чыл хиреде «Совет Россия» колхозтун сувай инектерин кадарып келген. Ол, ажалында чан-чыгың-дээ калган, а семиртпеге та-лазы-биле багай эвес түнелдерин чедип ал-дээ турган.

Чай өдү дээш чалгаландыр семирин алган инектер ишканы каап, эвем эдөн одуру чытшып калган, оожум өлтөтп чораннар. Агус өскөт чөк чедип келген, ышк бүрүзү саргыны, өт-сиген оңуп өгөлдөш. Колхоз мичан тара кезил-дезинче киди-не түдүктөп кирип турган. Шат өдөңдө дөңгөш, орту доуду башкан кызыл-тас эргени дүңгүң хереленип адын-сарала кыл-дыр чытшып калган чытшып көрүп кааш, Иргит Хайың ботунун үш чыл мурунда Самагалдай МТС-инге комбайнерлер турганын саяктып келген. «Кадыйм араан, агаарга таарыш-кыс боорга бээр ажал келбөн бол-узун, ам-дээ комбайнерлер турар кижжи мен—деп, ол боду иштинде боданган. — Колхозтун бодуңда техника чөк болгаш мен инек ка-каган оожор чоран. Комбайнын

дартып каан чүве болгай. Бо чылын харын тракторлар, комбайннар са-дып алыр джи берген чорду. Тех-ника чедип келсе комбайнер болуп ажаадыларын колхоз баштаар черин-ден дилер чүвө». Ол аразында кү-зүңгү дег арыг, аж-көк дөңдө ду-рылаал алгыркы берген. Узун бут-тары сонгаар хере текеш, кыччы-тыр мөңгөнаны буртуура сууруп ал-ган, кулаш чыгач чалгынардыг улук-ла куу куштар, бир додан кыл-дыр чыгып алган, дөңдө дескинни турганнар. Олар муруну чүвө чо-рурунга белеткенип, өскөн, төрт-түрүн черин магадан көрүп турган ышкан болган. Чамдыктары дес-кинни турун-турун, буртуура ужуп чорутарга, өскөдери ол-ла черинде, кударыңгы кылдыр алгыркы, дес-кинни диле турар. «Бо чылгы оода-ры-дыр ийи, Оларын «сөвдир» турары ол-дур» кылдыр Хайың бо-дан. Удуртун башкан кызыл-тас-тын барааны сарыг-доор апарган дөштүп чыдар хову ыгылындан кү-чүлү трактор моторунун тарылаан даажы, агаарын кезе шаашкан чүвө дег, дыналып келген. Эргени ир-жым мотор даажы урешкен. Тра-ктор хоодалындан атынын үңгөн ты-рыкты-тырыкы иштар, дөштүр көздү-бес бооп, агаарга барып эстип, чир-гилчин-биле дождуп турган. Сак-тырга агаар сирлеленип турар ыш-кан апарган.

Мурунда комбайнер чоран эр-нин сагыкы дөштөйгөй барган. Та-раа ажааган комбайнга бээр деп шиттирелер алган. Инектерин бажы-биле дозуп кааш, чоржаң адын аажок кыччылаан, даалыктын чорукшан. Ийгал иштинден баштай-ла комбайнын тараа төктүр хо-одайы, оң соонда чаа, хуңн ком-байның боду кестүп келген. Ичир-бө дугуйлуг трактор ону өөрүтүп техника чөк болгаш мен инек ка-каган оожор чоран. Комбайнын

соондан саваң болгаш тараа бөгү бурдулду төштү чоран.

Дирекция-тарылаан моторлар даажы жиндан, тараа сывын ээстир кагар шаггадан хойдуккаш, узды чокушу-лаваан. Чүтенинги азы тынын ше-ле тыргылааш, дыныдыр кыччыла-нышкан, арай боорда комбайн-биле жожааланып келген. Агрегатка шу-ту дөрт кижжи ажаадып чораннар. Ары ажалкы додута берген анык оол, Хайының таныры Оң ком-байнын ишталында турган. Та-раа кезер бис хөнертен кудулааш, дөң ширик бажы тааран чүвө дег, дескилеи ашкан.

— Ой, оол, бичиң көдүрт!—деп, Хайың мотор даажы бээр болаш дымдыр алгырпн чутулаан.—Ам-дээ! Дыкка кудулатпас херек.

Доодуңга болгаш тараа бөгүңга ар-нын карара берген, база-ла анык комбайнер өр, «кижи сургап турар чүү мылдыг кижжи апарды» дөң-дөң Хайыңче караанын ужу-биле кылчак кылдыр көргөш, таарын-ман анык чутулаанган: — Билбес деп бодай-дыр сен бе? Бис бодуус-ла көрүп чор ышкыжал бис.

Дыкка дөңгөш шөлдү бир долганып чораш, комбайн харыга берген болгаш агрегат ажаадып барган.

— Доктаа!—деп Оң трактор-ричө алырган.—Долгаар куру уш-тула берди.

Иргит Хайың чоугунда өлтөтп чоран инектеринге көргүткен, олар амдынында ыраастар-дыр деп бо-данышпаан дүңкөш, адын ыж дү-жап кааш комбайнга чедип келген.

— Чүзү канчап баары, оодар? — Күру уштува берди—деп, ком-байнер тоомча чөк харылаан.

— Өкшөк хей тараа саваң ора-жы берген-ди—деп, Хайың ком-

байнын ажалдавын барганын чылдаганын эңдөвей чутулаан.—Кербес силер бе, бо! Биче-де бо-ла салааларың үе шаптар чаксан-дыр.

— Сен шаанда комбайнерлер туржук сен бе, акый?—деп Хайың тынып кааш, Оң оң айтырган.

— Комбайнерлер чорбайн кан-чаар, кижжи оол. Сен штурвалчык-тен турарың ол бе?

— Чаа күрс дооскан келген улус бис. Белең-не шуудан бербес ийи мон. Могаттына бээр «эт-тир» мон.

— Мергежи, чачыл херек чүвө болданык. Ынды-ла амыр чүвө кайда боор ийи. Мен чаа комбай-нерлер туррума база ыңдыг турган мен.

— Кезек аялдакып берип көрөм акый. Мону дүүн чаа өкшөлдөйс. Мырыдай чаа машина-дыр бо.

Өкшөк орашкан тараа сыгырын ушта тыргаш, долгаар ременин катка кедирештер. Комбайн база катан анаа ажаадып берген.

— Эрген тараа шалының, шык-тыр—деп, Хайың анык механиза-торларга тайылдырлаан.—Иңчан-гаш чаагай тарааны көдүн өрттир күдү кестиреге саваң эвекке ора-жып турары ол. Бисти дыкка адуу-лаптай өй-тамында кылдыр көдүр-түп алыр херек.

Оң тракторисче холун көдүргөш: — Чорувут!—деп коомандылаан. Боду комбайнын штурвалын түдүп алган. Трактор оожум ишчеген чо-рушкан. Күчүлүг хову коробай, Хайының айында кирген чүвө дег, бир дески ажаадып берген. Бир долга-ныгы кылган соонда анык комбай-нер хуудурушпаан, Хайыңга чу-гааллаан:

— Шынап-ла комбайнер-дир сил-дер аде! Мен баштай бүтүрөвей тур-дум.

— Акың домай эвес деп бис!—

ЛЕНИНГРАД. Ленинградтын кудумчуларының бирезинин — алдаркан Путилов заводун ажал болдуруп, Краснопутиловск деп ажаан кудумчунун чуртталганы бажыңы деп ат дээш шимчээшкенин эгелзөөнөр.

Сонгаралың көрүңүктөлип турар шилдери, балкониның бир дески шугум ол кудумчуңда туруп турар недергей улук ба-жыңары кыз-чараш болгаш көрүштүг болдуруп турар.

Ынчалза-дээ ол бажыңарың кыз-чараны чүгө архитекторларын болгаш туудуруларын кылып каанында эвес.

Бажың комитетинин активчилери кварталдын девисизинин чаагайыңдар талазы-биле улук ажалдарын чорутканнар. Олар кыска үениң дугурунда херим иштин чектелип турар сад бол-

дурупканнар. Бажың комитетинин кеңигүнери уруулар дугайы-нда, оларын дүштанылганын кичөөн канчаар организастаарын дээрзиниң дугайында бодап көр-гөнгөн. Бажың комитетинин ке-ңигүнеринин күженишкенинги-ри-биле тургустунган херим иш-тинде уруулар шөлүчөгенинде уруулар ойноп, чогаалчылар-биле, хөгжүмчүлөр-биле умжара-мышыктыңар анаа болуп, анык ыраажылар, танчылар, хөг-жүмчүлөр, канды-бир чүвени кылырыңга сонуурагалыңдар ажаа чыгып турарлар. Шаңда шак-тер чоран Александр Ногилев урууларынчү өңүңү болу берген. Ол урууларынчү шуштуу билер, урууларынчү улук сонуу-гал-биле күүседип турары күш четтирер ажалдарын, солун оюн-нарны урууларга айтып берип турар.

А. КУЛАРОВ.

Коммунистг ёзу-биле

Бистер бо чылын тудугулар хууну черле онагай эртирип тур бис. СЭКП-ниң Программаның төлөвилелиниң парраллага унериниң бүүдүзүндө — июль 29-та СЭКП кежигүүнүгө кандидат болуп кирдим. Оон соонда коммунист тургузарының сорулгаларын айтып турар кайгамчык улуг Программаның төлөвилелин чон чаа-ла чугаалайып эгелеп турда бистиң комплексилик бригадага коммунистг күш-ажылдык бригада деп бидик атты тыыскаан. Оон соонда Совет Эвилелиниң хаммааты Герман Степанович Титов «Восток-2» деп корабль-спутникке олурушкан, октаргай дегеминге 25 шаа ажык үргүлчүлөрдүгү уждуушуну кылгаш, бүгү делегейни кайгадып, кайгамчык улуг тилелгени кылды.

ге чылымда 4 кижикезеки школаның чеди классы чедишкенин дооскаанар. Оларын ийни: Цветков биле Глухов олар Калинин доорайның тудуг институдунда заочно өрөдиге-биле киргенер. Мен бодум тудуг экономикаы өөренир бөлүмдө мен. Төлүш онгу классы дооскаш, тудуг институтунда кирген. Бригаданың өске-даа кежигүүнеринде өөрөмөй турар кижик чок.

дар хүлээлгени алгаш, ону кыска хуусаада кылып күөсеттис. Ам склад-магазының тудугун салып эгеледик. СЭКП-ниң Программаның төлөвилели бисти күш-ажылчы чедишкениерге сөрүк кирди. Коммунистг ёзу-биле чурттаар, ачыдаар, өөренир деп чүвени бистиң бригаданың кежигүүнү буртуз өзи билдир.

П. МАРТЫНЕНКО,
«Тыва кобальт» комбинатында коммунистг күш-ажыл бригаданын бригадир.

Ирина Иванова болгаш оон бригадазы

«Коммунистг» септелге-тудуг эргелик девискээринге чеде бээр-ге чүдүк дилген пирамидаларың, манзалар чоңдурган станоктарың дааш-шимээни динимтиң. Ажылдың ийг түлүк чоруп турары оон иден.

Хаалганың аксынга кылаштап келген чолдасымаар сынын, көк комбинзонуг, ындазында чызып сүргей анык кыстан — Ирина Иванованың удурткаан бригаданын айтырарыма, ышк чоңдурган станоктарыңда улусче айтытты.

Ажылдап турганың бирээзи, шилтеге сынын, карактарың омак-сергээ сүргей, кижир ортузу чеде берген хевирлик кожазың көрпөш, чугаалай-дыр.

— Ирина Ивановна, хаарыдадыр манзалар дүш чептес-тир.

— Ам доран эжеп дүжүрүп бээр—дөш, ол холунда шагынче көрдү.

Ирина Ивановнадан бригаданың ажыл-амыдралын соңуурган айтыра бердим.

— Чүглө дөртөөлөң бис — бригаданың бүгү кежигүүнери бо. Дөртөөлөң-даа болдурусса, ажылдап турувуста дөрттөн кижир шиячылг бис деп, ол баштаанын арак чугаалады.

Шынап-ла оларын шалып-дүргөн ажылдап чачкыканы денди. Ирина Ивановнага удурткаан бо бригада 1957 чылда тургустунган. Бригада тургустунган хунуңден эгелешле бо хунге чедир бодунга онаашкан ажыл планын үргүлчү ажык күөсүдүп, күш-ажылдык бидик түн-недиг көргүзүлгө чедип ай келген. Коммунист күш-ажыл бригаданың дөң хундулуг атты оларга 1960 чылдың декабрь 16-да тыыскаан. Ол хун — бистиң бригаданың ажылдап келген уезинин дүргүзүндө эң-не онагай болгаш байырлагыч хун болган—деп бригаданың кежигүүнери улуг чоргаарал-биле чугаалайып турар.

— Силердиң кол-ла кылып турар ажылдар чү?—деп, Ирина Ивановнадан айтырдым.

— Пилорамача дилдирин каан манзаларын бис бо станоктарга чоңдурар бис. «Чондурар» деп нинти чугаалап турар сөстөрүс-тир. Ону сайгарып чугаалаар болза шаа мывдыг уткалыг: бир дугаарында-

ла станокка өкөп туткан манзаның дөрт талазы холга бери тударга жоюп болур кылдыр харыылаттынар, а даразында оон бир талазын ховудай чоңдурар азы оон ийи кылдым өске мывдыг манзалар-биле ийгит тудугтар ховударың кылдыр чоңдурар. Шаа ыччаар хаарыла-галалды каан манзаларың бажып паллазы-да, анмаарлар-даа кылырыңа ажыглаар.

Ирина Ивановна Ивановна «Коммунистг» септелге тудуг эргеликче 1956 чылдан эгелеп ажылдаан. Ол ажылдап кирген хунуңден эгелеши, кылган ажылыңа кызымак, биче-сеткидинин көргүзүп, эш-өрүнүң иделгени болгаш хундүктелиң чаалап алган. Бир чыл хире ажылдап чорда, Ирина Ивановнаны кады ажылдап турган өөрү бригадир кылдыр соңууп алган. Ол бригаданың анаа бүүрөөн улуг иделгени кызымак болгаш органиазык ажылы-биле бадыткап шыдаан. Бо хунде оон удуртканы коммунистг күш-ажыл бригаданы «Коммунистг» эргелигинин шалычы бригадаларының бирээзинге санадып турар.

Бригада бирги кварталдың планын 120 хуу, ийги кварталдың планын 150 хуу күөсүткөн. Мону чугаалаарга-ла белең адаттынып турар сансар, а херек кыдында хол-биле тудуп кыла бөөрге амыр эвес.

Бригаданың ажыл-амыдралы черде кончүк солуу. Партия болгаш чазактың хун бүрү үнүп турар доо-таал, шиятпирлерин ажыл соонда база хостуг шактарда үргүлчү тыныктып турар. Ол ышкаш кышкы үеде олар боттарының билини бедидер дөш тускай бөлүмнере өөренип турган. Бригаданың кежигүүн Иван Тимофеевич Вихов Кызылдың көдө ажыл-агый техникумуң агрономия салбырында заочно өөренир-биле кирип алган. Рацд Милда, Андреева Полина олар бо чылын ажылчын амыктарыны кежеки школазынга өөренип киргеш, ортумак эргени чедип алыр деп сорулганы салып алганнар.

Бригаданың кежигүүнери чүгле хүндүс кады ажылдап турар эвес, харын чамдык кежээлерде чаа үнүп турар кино, концерттери бөлүү-биле көрүп, оон соонда оларынч утказын сайгарып, чугаалайып турар.

Областың хоочун тудугчузу Оюн Лагбаевич Калаа «Тыва тудуг» трестине 20 ажык чылдар дүргүзүндө доктаамал ажылдап келген. Хоорайның үлөтүр бүүдүргөлеринин, тудуг, транспорт организациаларынын, культура албан черлеринин улуг бажынырында оон тудуп кылышына тудугтар барык чок деп чугаалап болур. Оюн Лагбаевичинин хар-назын угадып дүгүй берген-даа болза, амдыга чедир трестин мурнагыч дашчыларының бирээзинге салаттырып турар. Бодунуң байлак дуржудаларын аныктарга күөсүдүп-биле дамчытыпшаан,

Областың хоочун тудугчузу Оюн Лагбаевич Калаа «Тыва тудуг» трестине 20 ажык чылдар дүргүзүндө доктаамал ажылдап келген. Хоорайның үлөтүр бүүдүргөлеринин, тудуг, транспорт организациаларынын, культура албан черлеринин улуг бажынырында оон тудуп кылышына тудугтар барык чок деп чугаалап болур. Оюн Лагбаевичинин хар-назын угадып дүгүй берген-даа болза, амдыга чедир трестин мурнагыч дашчыларының бирээзинге салаттырып турар. Бодунуң байлак дуржудаларын аныктарга күөсүдүп-биле дамчытыпшаан,

ол ажылдың эң-не нарын, харысалталыг участогуна туржуп, кезээле-де социалистг чарыштын органиазыкчы болуп келген.

Оюн Лагбаевич амгы үеде Кызылдың № 11 школазынын чаа тудуунда ажылдап турар.

Хоочун тудугчу партияның XXII съездинге алдар боддурган социалистг чарышка кириштипшаан, айларын, кварталдарының планын онаалгаларын 130 хуудан кудулатпай турар.

Чурукта: О. Калаан.

Фото С. Феоктистовуу.

Б Р И Г А Д И Р

Дөрже бедип үнгөн көдүртүр крап чанында чаданы өрү үнгөш, ийги кытка кедим. Дөрт тырың эрлер шала дараан, баш көдүрер бедир чай чок. Эң бетине турган бедир кара эриң чанынга келгеш;

— Үлө бүтсүн дидим.

— Ийдиң-ла болунам, чорук чогузун-дигеш, хаваанда бады келген терин чоон салаалырык, күш-ажыл-га талкыкан, мөсө-шымырк холдарынын арты-биле чола тутту.

Оон дегем хаваттың, херик каарактарга, чазык шырай-арны, тевиң чаа «Тыва кобальт» руда эргелигинин хүндүлөп самбыразында топтап көрүп турганын чүрүк-биле дыкка-ла дөмөй. Ужуралың, чугаалайыр дөш адал-сурап келген кижик шынап-ла ол болду. Валерий Чадамбаевич бо улуг тудугтун мурнагычларының бирээзи, ёзулуг-ла бистиң хүнеривистин мадыры кижик. Оон удуртуп турар бригаданың ай, квартал, чыл планын үргүлчү-ле ажык күөсүдүп турарының чазыктын чугаалап бөзүн № 1 тудуг участогуның тудугчулары менден дүүн айтырып турдулар» деп комбинаттын начальнигинин кадрлар талазы-биле ораалкыны Салчак Кадыроович Чанан-оолдун тем мөсө чугаалап оотурганын

өттүр үттөштөр күзүлүг механизмин башкарып киришкен. Оон кады ажылдап турар дагы эштери бедир Төрөн тургустунуң ырак-кымыл бузунарында келишкен. Оларынч арзында Кунгаа ышкаш чер иштинге ажылдап тургулааннар хой болган. Кижик бүүрү-ле кым кайын келгени, кааа ажылдап чоранын дүштөки чөм үезинде-ле чугаалашкан олурутур турганнар.

Хову-Аксынга келгеш, даг үттөөр механизмден дөрт чыл дүргүзүндө чарылбаан. Оон соонда даг мастерлеринин үш ай хуусаалыг күзүлүг дооскаш, даг мастери болуп ажылдап эгелеэн.

1957 чылдың эгезинде ол руда эргелигинин начальнигине дөс бергеш:

— Мени тудуг ажылыңче шиячылдып көрүңер. Кадайым-биле кады чалгыс чегге тудужулап ажылдаарын шиятпирлеп алдыныс—диген.

— Силерниң участокуң начальниги мурнагыч мастериңи сени кайын салыр.

— Ажыл-херекти башкарып, командалып турар кижик силер оң-биле чугаалайыр болунарча чегге бай болор.

— Даг мастери кижик сөн ажыл-төлөвирин-даа хой болгай. Азы ол

Капитал тудугну аажок улуг хемчээлге чорудары тудуг индустриязын дүргөн хөгжүдөрүн болгаш бүүдүргөниң хемчээлин дыка калбартырын, ону хажык чокка индустриализацияны болгаш чыып этээр конструкцияны непередиринин аргазы-биле тудуг материалдарынын шынарын бедидерин болгаш үнөзүн чингедирин, тудуг ажылдарының хуусааларын дыка дүргөдөрүн болгаш чыгдирин непер турар.

СЭКП-ниң Программаның төлөвилелинден.

Чарышка бирги чер дээш

Райондун колхозтарының тудуг бригадаларының аразында социалистг чарышка дөре чөд дөш демиседди Чон-Хемчик райондун Ленин атыг киде ажыл-агый артелинин тудуг бригаданың кежигүүнери күөсүдүрүп турар.

Төрөн Коммунистг партиязының XXII съездинге күш-ажылчы бөлөң бараалгалар дөш тудугчулар ажылдык темпизин дүргөдөрүн, шынарын экижидип турар.

Оларын мурунда биче эвес онаалгалар бердиген. Чурталага бажынарнын, мал ажылынын тудуглары болгаш өске-даа тудуглары кылыры колхозтун бүүдүргө планында көрдүгөн. Тудуг бригаданың бригадир эш М. Дажы-Чимиттин удуртулузы-биле бо чылдын эрткен чеди айларынын дүргүзүндө тудуг талазы-биле колхозта улуг ажылдар кылдынган.

Тудугта хереклеттирер яшты кышкы үеде бүрүн белеткеш, оон 70 хуудун тудуг кылдыр чөдөрдө сөөртүп алган. Дилелге 1200 кубометр яшты белеткеш. Тудугчулар үш эвено болуп алган ажылдап турарынын түнелинде Сат Байыр-оолга удуртуган эвено 25 метр

тузун дүртүг, 14 метр доора дүртүг школа тудуун доозуп, шифер-биле крышалаан. Ам оон иштин 36 хөрежөөнөр мадгашап, бизанчылар экиштеринин, сонгаларының косяктарын тургузуп, өске-даа дериншикниң чедир кылып турар. Чанакчылар эвенозу ол школаның сонгаларының рамаларын, косяктарын, иштики, даштык хаалгаларын чааң дооскаш, бүүдүп белеткеш.

Чурталага бажынарнын тудар эвено болза тургузар деп турар хойчуларының механизастаттынган бригаданың төвү турар Дүргөдө дөрт чурталага бажынын тудуп дооскаш. Ол эвено Кызыл-Чыраа суурда база дөрт бажынарны тудуп, туттуган сес бажынын чамдыктарын ам крышалап, аладокаларын кылып турар.

Ондар Дамдын-Билчеге удуртуган 36 кижик составыг эвено тууй-бу белеткеш турар. Тууйбуучулар бүүдүргө планында көрдүгөн 65 мун санныг тууйбу бүүдөр онаалганыга 5 муну немеп, 70 муну кылып бүүдөр дөш ажылдап турар. Эвено 45 муң тууйбуу хөптөш, оон 18 мунун эртедип белеткеш, ам муну эртедип эгелеэн.

Тууйбуучуларын ажылы соксавайн турар. Оларын кылган продукцияны тудугта ажылаттынып эгелеэн.

Тудугчулар ортузунга агитациа-массалыг ажылды болгаш социалистг чарышты калбартынып түн-нелинде мурнагычларынын саны өзүп турар. О. Дөстөк, Х. Довукай, О. Кеңең, М. Лосан-Доржу, С. Бегзи, О. Өлзей-оол, О. Дадар-оол, М. Дамдын, М. Довбай болгаш пилорамачы М. Дузуг-Кулак, принциптг автомашина чолдочы Т. Бүдүч-оол оларын эки ажылынга тудугчулар чоргааранып турар.

Партия ите организациазынын тудугта бажылаан агитаторлары бөсөдаларын, солуу номчулгаларын чорудуп турар. Өй-өйдө кино көргүзүлгөн болгаш колхозчу амыктарын концерт ойнары эвеноларга болуп турар.

Тудугчуларга ам-даа улуг ажылдарын кылырынга күженишкенин негеттенип турар. Чуртталганын 6 бажынарнын, 100 инеке ийи, 500 хойга бир кажааларны тудары арткаш. Хой кажаазынын тудуу Кызыл-Буг деп чөдө эгелеэн. Кызыл-Чыраа суурда болгаш малчынар турдаларында, фермаларда бажынарнын бүрүң-биле крышалап доозары-биле колхоз 4800 санныг шиферни садып алгаш, ажылгап турар.

Тудуг ажылында эң-не негеттенип турар чүвө—чугай. Ону колхозтун тудуг бригадасы белеткешер ужурут, ол белеткештирмөк. 20 тонна чугайны кышкы үеде белеткешер тургаш, күөсүдүп албаан.

Тудуг бригадасы тудуг ажылы-биле кады мал чөм белеткештир база чорудуп турар. Тудугчулар эвено 50 тонна ситен белеткешер онаалганын ам 30 тонна чедирип М. СЕВЕН.

Тускай мергежилмге чоргаарланыр мен

Ийи он чылдын түнелинде, чаа өгөлгөнөри кириштир алдыра, өг-бүлө бүрүзү-ле чагайжытынган, гигиеналыг болгаш культурут амыдрал-чуртталганың негеделеринге дүшкөн квартиралыг болур деп СЭКП-ниң Программаның төлөвилелинде айтыган.

Бистин төрөн Коммунистг партиязының боттандырыныга мөң удуртуп турар бригаданын үлүк база кирдишкениривисти Коммунистг шияткыска болгаш Совет чазазыска ралоптаттышаан, органиазык тайбын чарышка американы четкеш эрттер дөш, делегейге мөңгө тайбынны быгылаары дөш бүгү чон-биле кады туржурувусту хүлээнип тур бис.

бажынарны өөлөп чурттай берген кижилерин арынардында илдеп өөрүшкү биске «тудугчу, сөн күш-ажылы хундулуг, харысалгалыг болгаш буняны-дыр. Четтирди!» деп чугаалап турган ышкаш болур тур.

Бөгүн, совет тудугчуларының чачыл болган байырлыгынын хунуңде, муң-муң совет тудугчулар-биле кады боттарыныстың күш-ажылчы чедишкениривисти Коммунистг шияткыска болгаш Совет чазазыска ралоптаттышаан, органиазык тайбын чарышка американы четкеш эрттер дөш, делегейге мөңгө тайбынны быгылаары дөш бүгү чон-биле кады туржурувусту хүлээнип тур бис.

С. ШАБАЛИН,
«Тыва тудуг» трестинде комплекслик бригаданын удуртукчуу.

Бистиң чедишкениривис

Бистиң бригаданыс 1958 чылда органиазыктынып тургустунган. Оон эгелеш-ле бо хуннерге чедир Бүгү-эвилелге ажык-дузалыг «Тыва кобальт» комбинатынын тудуунда боттарыныстың үлүкүсү кирип, кол тудугларда ажылдап тур бис. Бригада бүүдүргөниң ай, квартал, чыл планын үргүлчү ажык күөсүдүп келген. Эрткен чылын бистиң бригадага коммунистг күш-ажылдык бригаданы деп бидик атты тыыскаан.

Бөгүн, тудугчулар хунуң бистиң бригада база-ла мону мурунда чылдар ышкаш күш-ажылчы чедишкениривисти ужуражып турар. Эрткен июль айның бүүдүргө планын бригада 101 хуу күөсүткөн. Хары утда чүс кижик чөмөриг механизастаттынган столовалың тудуун бо айның 1-де дооскаш, дужадыныс. Ам 400 кижик өөренир дөрт каат даш школаның тудуунда ажылдап тур бис. Бригаданын мурунда

салдынган улуг сорулга—партияның XXII съездинге күш-ажылчы белеткештир ужуражыры болур.

СЭКП-ниң Программаның төлөвилелинде салдынган улуг сорулгалар бистиң бригаданың кежигүүнерин күш-ажылчы улам-на сөрүк кирген. Илангыч үлөтүрүчү хөгжүдөр, коммунистин бүүдүргөчү күштерин тургузарынга оон ролунуң хунуңда ийи чылдын ноябрь 1-де дооскаш, оон каат аразын бетонлап дугаар деп социалистг хүлээлгени бистиң бригада алган.

О. СИЯМБИЛЬ,
коммунистг күш-ажыл бригаданын бригадир.

ажыл сенээ таарышпас-тыр бе?

— Биске хой тудугтар негеттенип, тудугчулар чедишпөй турар болгай.

Валерий Чадамбаевичиниң кадайы Клавдия Андреевна Кунгаа база-ла оон бригаданын кежигүүнү. Клавдия Андреевна бистиң областын мурнакчы тудугчуларының бирээзи. Мурнакчы тудугчу өг-бүлө Бүгү-эвилелге ажык-дузалыг улуг комбинаттын тудуунга боттарының үлүкү кирип, чеди чылдын планын хуусаа бетинде күөсүдүр дөш ажылдап турарлар.

— Валерий-биле 1946 чылда өг-бүлө туткан бис. Ам дөрт оолдуг бис. Улуг олгуусу Александр бо өөредилге чылымда 8, оон бичези Сержа 5, ортуңу Мишка 3 класстарга өөренирлер. Эң хеймер олгуусу бо чылын школага бир дугаарында-ла барып бирги классын экинчи ажылдар. Аванмың авазы—кырган-авам база-ла бистиң бажынымыста, ол ам 100 харже шилчиди—деп Клавдия Андреевна өг-бүлөүниң дугайын меңээ кыскасы-биле ышчаар тааныштырды.

Коммунистг күш-ажыл бригаданын бригадир, муонакчы тудугчу Валерий Чадамбаевич Кунгаа 1953 чылдан бээр СЭКП-ниң кежигүүнү. Ол ам комбинатта партия комитетинин бөөрө кежигүүнү.

Т. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Совет эртемнің улуғ тиилелгезинге

Болгар улус изиг байырны чедирип турар

СОФИЯ. (СЭТА). ССРЭ-нің Софида өтчин черинге чоруткан хей санныг телеграммаларына болгар хоорайларың болгаш суураарың күш-ажычы коллективтери октаргайга төөгүтү тиилелге-биле холбайыр СЭКП-ге, Совет чазакка болгаш бүгү совет улуска байыр чедирип турарлар.

Кабинизыңа кижилег ийги октаргай кораблин СЭКП-нин ХХП съездининг бүдүү-лүнде салып үлдүргөн болгаш ирий берген империализмден бодунун артык күштүүн ою-биле база катал көргүскен совет улуска байыр чедирип тур бис деп, Георгий Димитров атыг шахтаның дагжыларының телеграммасында чугаалап турар.

«Восток-2» деп октаргай кораблин чедиркиниң салып үлдүргөн болгаш черге катал өкпөп хондурган ол дөрге социалисттиг ниетилел тургузуунун артык күштерининг база бир чайышанчак көргүзүүдүр, ракета техникаың тай-бың сорудгаларга ажылаарынче бурунгаар чаа базымдыр деп, Чирпаның «Быдашности» деп заводунун металлургия медеглеп турарлар.

Эл-не дидим-чүрекир эртем плааннарын ботандырырыңа социалисттиг чурттарның улустарының кызыгаар чок бодунун аргаларың Совет Эвилелиң Коммунисттиг партиясы, совет эртемнин болгаш техникаың көгүлдөсүн делегейге чус-даа катал бадыткан деп, Плевен хоорайның медицина ажылдакчылары бижөөв. Бистер — улуг үениң аас-кежиңтиг кижилери кижиниң тейининиң кайгамчык улуг чедиркиниң черчелери болуп, коммунизмниң — кижиги төрөгетининг чырытылыг кеңир үезинин адып олурар даңдында, чурттап турарымыс-биле чоргаар бис.

„Бүгү Польша магадап кайгаан“

ВАРШАВА. СЭТА-ның корреспондентин Г. Киселевтин дыңдадып турары бола: «Восток-2» деп октаргай кораблин сымдыстарже тоолда чүве дет ужудушкуну болгаш төрөон черинге чедиркиниң эеп келеш хонуп алганы улугчу Польшаның хоорайларының болгаш суураарың чурттакчыларының кичээгенин хара туккан. Маадыр космонавт Герман Титовтун адын бүтү-ле кижилер адап турар. Польша эртемденер, ажылчынар, хоуларынның ажылчылары, бичин урууглар оң чыгелдер чүве чок шыгараптың дугайын чугаалажып турар. Солуннары карак чивеш дээр аразында-ла арылдыр садып алпаар. Майор Титовтун октаргайже кайгамчыктыг ужудушкунунуң чаа тодаргай чүдүдери солуннардан кижиги бүрүзү дилеп турар.

«Бүгү Польша магадап кайгаан!» деп, «Трибуна роботнича» солун бижөөв. Октаргайның маадырын Москвага байырладымыс-биле уткуп алганы август 10-дагы солуннар тодаргай чырмыдып турарлар. Внуково аэропортта, Москваның кудумчуларыңа уткучуңуң сагыш-сеткил хайыгып келир минуталарың дугайында, Кызыл шөгөле болган митинг болгаш чыскаал дугайында отчарыңы солуннар бижип, Н. С. Хрушевтин база Г. С. Титовтун чугааларыңа оңа үжүктөр-биле парлап, тиилелдеги ужура-жышкыны, өөрүп байырлаан Москваны көргүзүп турар хей санныг чуруктарың киирген.

«Кижиге башкарткан октаргай кораблери Айже орутку ажыдар хыдыр үе ырак эвес» дээн Н. С. Хрушевтин өстери «Трибуна люду» солун улуг үжүктөр-биле өрөөш, бирги арынга киирген.

Кызыл шөгөле чымылганнар-биле тоолда чүве дет кораблыге олурупкаш 25 шак дүргүзүңда бистин планетавысты 17 катал долгандыр ужуткаш, Чер биле Айның аразында хемчөөлди ийи катал эртек, көдөз башкының 26 харлыг олгунуң аразында ниити чүдүдөр дыка хей турган деп, «Жолжеэ волюности» солун бижөөв. Ол ниити дөмейлешкек чүтү бола энергия — кеңдергей улуг, күчүтүг, чүгө-даа дорулбас энергия, чалымы назынның, калбарышкының, көгүлдөсүн, депшилгениң энергиясы болуп турар.

Кажини октаргайже аппарат чорутуру оорукка чаа кеңергей улуг базым кылдынган деп, «Трибуна демократичны» солун бижөөв. Кажан бир шаг-да кижилерин күзөп чораяны үжүдүшкунунарың. Уези өгөлей берген дээринге чиг-чиг турбас. Айже кижиниң ужудушкунун, Марсче азы Венереже эртем экспедицияларың ужудушкунуңа херчелери келир үениң салгаччылары эвес, а бистер боттарымыс болду-тур бис.

«ТИТОВТУҢ УЖУДУШКУНУ — АЙЖЕ КИЖИ ЧОРУДАРЫНЫҢ БУДУУЗУ-ДУР»

ОТТАВА. (СЭТА). «Октаргайга 25 шак ужудушкуну кылган», «Орус кижиги октаргайга бир хонуп, чөмөңнөп, маажым удуп ап чораян», «Титовтун ужудушкуну — Совет Эвилелиниң Айже кижиги чорударының бетин чарымдыр» дигилдөөн мындыг аттар-биле Канаданың салуннары боттарының бирги арыннары шуут кежилдир бижигилген чүдүдери паралажылаан болгаш ужудушкунуңа кандыг чоруп турганын, Герман Титов боду кандыг чораян дээринин дугайында тодаргай дыңдадыгыларын ол-ла бирги арыннарда парлаган.

Солун-на болган

Ол кезеж Танды районун «Элегес» совохотун төвүне мындыг чугаа тарай берген: «Областың хөгжүм-ши теат-»

рының анык артистер болуу совохотун Казк, Онгача фермаларыңа солун концерттер көргүскөш барганар. Совохотүвүне келерлер ирги бе?... Магазинге-даа, механика-техника мастерскаяга-даа: — Артистер келди бе? Ам кайда чоруп турар? Солунна концерттиг улус дили ала? — деп, кижилер аразында айтырышкан, чугаалашкан турганар.

Ол аразында совохотун клубунун эжинге чолочаы кабинетиниң ийи таласында кызыл туктар холбонган, баян, аккордеон ыраткан, шымылгы автомашинада улус челин келген. Оон бидингени бола Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

Уулу-Хем районун агиткультбригадасы совохотун төвүне ажилдап, чурттап турар программаның көргүзүр-биле чөмөңнөп ол болган.

„Россия АКШ-ты дыка мурнапкан“

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). «Кызылдарың октаргай чедиркиниң маргыш чок барымдаасы» деп аге-биле «Нью-Йорк миррор» солун бидингир дайгааракчы Джек Андерсонун чугуан парлап үлдүргөн.

«Россия октаргай ужудушкунунарың техникаыңа Американың Каттышкан Штаттарың дыка мурнап берген дээринге Пентагонда эң-не салдымач чигинилел кижилерни бөзип Герман Титовтун октаргайга 25 шактыг ужудушкуну бүзүредилчекен.

Титовтун үстүениң куду бадырып турганы азы Кремльдин адаандан өрү чорудуп турганы дыңдадык бүртүзүн бистерниң спутниктер хайгаараар станцияларымыс бадыткап, космонавтын судалымың согарын, оң тынжкын болгаш өске-даа чүдүдери белеңи-биле билеп турган.

Орустар октаргай кораблин оң черин долгандыр 17 долганыңы кылганың соонда, минутада 300 миль дүргөдөшкөн-биле чоруп турда тодаргай айтынган районга, Москваның мурнуу чүгүңде 450 миль черге хондурганар. Ол болза орустар башкарылганың база контролдуңа кеңдергей аки, нарын системаың тургусканының магадыл херчеледи-дир.

Америк октаргай программаның удуруткучулары азы

Тунистин Бизерта хоорайыңа Францияның халдааныңа. ЧУРУКТА: балыгланган тунистер.

АКШ-тың президентизининг парлалга конференциясы

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Президент Кеннедининг парлалга конференциясы август 10-да болган. Н. С. Хрушевтин чугаазын (август 7-де радио болгаш телевидение дамчыштыр — редакцияның тайлыбыры) таанышкан соонда герман айтырымы тайбың таарыштыр шийтирилээриниң аргасы көвүдөн бе, эвезжез бе азы мурунку хевээр артыңа кылдыр санап турар бе деп айтырымы Кеннедиге салган. Ол айтырымга харыламышпаан, Кеннедининг чугаазыны бола, Н. С. Хрушев Венага бодунун элээни база совет бижиле (Н. С. Хрушевтин Венага америка талага тулускан бижиле) тайлыбырлааны туружун каттаптыр турар-дыр.

Ол чугаада «кандыг-даа чаа санаалар чок» деп президент чугаалаан. Ынчанга герман тайбың керээзинин дугайында болгаш Барымы Берлин дугайында айтырымың талазы-биле бодунун тургундан Совет Эвилелиниң чайлаарың АКШ манай турарын ам-даа уругулап турар деп чүвени президент көргүскен. Ынчаарга бо айтырымы шийтирилээрин чигелдеринге дулаалп турар кандыг-бир санааларын президент боду кийрбөөн. Тайбың шийтирилээр чорутуу чедип ап шыдаар бе деп чүвени илередири-биле бүтү-ле бар аргаларың ажылаар ужурут дээр бөжөк-ле бүзүредилгелерин чүгө-каттаптыр-биле президент кызыгаартамынган.

Август 7-де Н. С. Хрушевтин чугаазында «...ЛДР-биле тайбың керээзин чаргап, барымы таламы күрүңделериң дуюм эзуугаар кандыг-даа өр-»

деп тургустууга коллективтиг контроль оорунун дугайында совет санаалды дугуржугаың чедип аларыңа хулаан алдымыс болган арганы боду-дурбайн турар чүтү кылдыр санап турар Каттышкан Штаттарың чазаның эрги туружун Кеннеди бадыткап, ол болза «инспекцияның кандыг-даа системаыңа хамаарыш чугаалааны болза... чугааны шуптузун номчутуу херек. Санаалдап киирген түпкөдө чедип алыр төлөөдө чөөн-герман чазык-биле чугаалажышкыныңарже баар ужурут бис дээрзин бодалп турар мен деп чугаалаан-дыр. Аргачыларың контролдоңа, а ол ышкан Барымы Берлинниң девишээринге контролдоңа хамаарыштыр чөөн-герман чазактын эрелдерининг дугайында хей санаалар бар, оң ужурунда чугааны бүтүн номчугаа чогутур. Ындыг болза-даа мезон чугаалаанымы ышкан, Барымы Берлинниң удузувун эрелериң болгаш бистин эрелериңиң илергейден турар тайбың шийтириңиң чедип ап шыдаар бе дээрзин дөдөшкүдүр төлөөдө бүтү-ле чедирип аргаларың ажылаары биске чугула болуп турар дээрзин санап тур мен».

Совет төлөзөкчилер-биле чаа ужуражышкыныңарың кылмыры-биле Женевага эеп келирин аяролук чөмөңнөп шенелдериниң соксалыр дугайында айтырымың талазы-биле чугаалажышкыныңарга АКШ-тың төлөзөкчиси Динге дааскан мен дээрзин президиент дынаткан.

Күрүңделериң уш кол бөтүңдериң төлөзөкчилериң.

Окларгайны шийтгээдиң

Кыдат күражыл-агыйда

Автомашина дөрт оруктап болгаш камгалаар сорулга-биле 750 муң ажыг чимистиг үчүштери болгаш өске-даа ыштарың тартып олуртканар. Насос станциялыг суттарыга буталары-биле күражыл-агыйнын черинин 87 куузуң сугтарар аргалыг болган. Сөөлгү чылдарда күражыл-агый хей адырыг ажил-агый болу берген. Күражыл-агый баштай тарааны, хөвөниң тартып турган болза ам ында бө-быларын, ногааларын, чимистерин белик дүдүдүн ап турар. Хаван ажылы болгаш куш ажылы улуу-биле хөг-жөөн. Баштайгы чылдарда күражыл-агыйга машиналар эвөөш турган, ыңчанга хову ажылдарын хол-биле кылдып турган. Ам күражыл-агыйда 130 тракторлар, 39 тараа ажаар комбайнар, 400 чүкө маши-налары бар.

Черни машина-биле ажилдап турар. Кызыл-тастың, бө-быларың болгаш чер тоору-нун тарылганы механикстатты-тыпкан. Күражыл-агый Хөвөн-жокунуң үзөгөрдиг ажил-агыйны аларган. Ында тарыл-га өлчөшторилгезин иштереди-ди, сортуг үезинерини ба-за малдың чаа уксааларын тып өстүрер талазы-биле улуг дуржулда ажылын чорудуп турар. Күражыл-агыйның ажилдакчылары чөөккү суг-ларын тараачыныңа ду-залап турарлар. Чүгө сөөлгү чылдарда бөзип күражыл-агый 20 муң тонна сортуг үезин-гени болгаш муң чыгыш шымырак малдарын берген.

Күражыл-агыйда көдөзө ажил-агыйның чиг-эдинин баштайгы болбаарындагызың кылдыр бүдүрүлгелер, көдөзө ажил-агый машиналарын сеп-тээр мастеркаллар тургус-туңган. Механизатор кадрларын белектерин база чорудуп турар, 1000 ажыг тракторис-тери белектер, Хөвөнның өске районнарыңче ажилда-лып чоруткан. Ол улуг ажил-агыйның орулгады болуп ту-руарың хемчөөл-биле күражыл-агыйның ажылың суу-мер чалайгыны, шкоаларың, клубтарың, уругулар садтарың болгаш асылерин тулуп ту-рав. Күражыл-агыйның кижиги-лери дөрге социализм өрү-бине чоруп орав Кыдат Улус Республиканың ажил-ишчиле-рининг улуг армиясының да-йынчылары-дыр.

А. ПЕЛЕВИН. (СЭТА).

КНО-нун Кол Ассамблеясының тускай сессиязын чыылдырар

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Францианың агрессии чоругуна Тунистың хоудалың көөрү-биле КНО-нун Кол Ассамбле-ясының тускай сессиязы деп август 21-де чыылдырар ая-наа албан хузу-биле чар-лаан.

ДЕЛЕГИНИНГ XV ЧАДАГ-ТЕРГЕ МАРГЫЛДААЗЫ

БЕРЛИН. (СЭТА). АЛН агентидининг дамчытканы боугаа алмрга тайбың, найы-рал дөш делегейинг XV ча-даг-терге маргылдаазы 1962 чылдын май айда Берлин — Прага — Варшава аразында ча-задыг орукка болур. Келир чылгы маргылдааның киржи-челеринин артери 2400 км маршрутту 14 этапка чарган. Маргылдааның киржи-челери май 2-де Берлинден үнгеш, майның 17-де Варшавага ке-лдилер.

Делегейинг XV чадаг-терге маргылдаанының маршрут-мындыг: бирги этап (130 км) — Берлинден долгандыр, II этап (209 км) Берлин — Лейпциг, III этап (180 км) — Лейпциг — Эрфурт, IV этап (187 км) — Эрфурт — Карл-Маркс-Штадт, V этап (122 км) — Карл-Маркс-Штадт — Карло-вы Вары, VI этап (160 км) —

Карловы Вары — Прага, VII этап (220 км) — Прага — Брно, VIII этап (137 км) — Брно — Готвальдов, IX этап (181 км) — Готвальдов — Острава, X этап (178 км) — Острава — Ополе, XI этап (100 км) — Ополе — Вроцлав, XII этап (175 км) — Вроцлав — Познань, XIII этап (140 км) — Познань — Быдгошь, XIV этап (250 км) — Быдгошь — Варшава.

Делегейинг XV чадаг-терге маргылдааның эртерининг Берлинде туруп турар органи-зацысты комитети хууда бол-гаш команда талазы-биле бир-ги черин алган кижилерге ке-дирер сарыг болгаш ак-кеж майкалардан ангыда, маргыл-дааның бирден онга чедир черин алгандарга чигир-кек майкаларын кедирип, шаңчазыны шийтилдөөн.

Редактор Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

КИНОТЕАТРАЛГА

Бөгүн «ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга) «Бистиги боалар» 9.30, 11.30, 3.30, 5.30, 7.30 шактарда; «Бистиги оолдар» 3.30, 5.30, 7.30 шактарда; (Биче залга) уругуларга програм-ма 12.30, 2.30 шактарда; «Мөңгү эрчим кижим» 4.30, 6.30, 8.30 шактарда; (кинотеатрда) «Дайынчы туктарың алаа-биле» 3.40, 5.40, 7.40 шактарда.

«КАА-ХЕМ». Уругуларга программа 10 шакта; «Шортуңны айдымы-биле» 11.15, 1.15, 3.15 шактарда; «Бешки килдес» 5.15, 7.15 шактарда; «Улуг хоорайның салым-хуузу» «Бешки килдес» 9.15 шактарда.

«ЕНИСЕП». Уругуларга программа 12.30 шакта; «Чөөн-чүкө он базым» 2.30, 4.30, 6.30, 8.30 шактарда.

«ВОСТОК» «Ийи далайын чажыды» (2-ги серия) 1, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда; «ЧАПЫГ ТЕАТРАГА «Ногаан фурун» 1, 3 шактарда; «Уйгу чок дуне» 5, 7, 9 шактарда.

Август 14-те «ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга) «Дарга — төптүң халдакчызы» 3.30, 5.30, 7.30, 9.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ». «Бистиги оолдар» 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

ОБЛАСТЫҢ КИНОЭКРАННАРЫНГА

«Шыткочмарын» деп кинону көрүңөр.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕСИ: Кызыл, Шетинкин кудумчузу, бажы № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторун 24-63, редакторун ораалакчыны 35-24, пропаганда килдининг 23-54, харысалагыл секретарының болгаш харысалагыл дежурнының 23-35, көдөз ажил-агый килдининг 25-38, партияж амьдырал килдининг 37-13, иштиги информация килдининг 20-60, чагаа болгаш совет тургузуг килдининг 21-27, уадуштур богаш транспорт килдининг 22-64, бугалтерияның 31-75, корректорларың 21-47. Солун келбейн барганда 32-75 телефонче долгаар.